

Claudio Salvagno : dessenh,
gredons sus papièr.

Somari

LABERINTES

- Max ROQUETA, *Dins lo laberint*
Solesa mongòla
Estève SALENDRES, *Endimenjat*
Joan-Frederic BRUN, *Lo tombèu de Teodèctes*
Sarah WHITE, *Two Occitan Poets Lost*

F.T.P.

- Felip ANGELAU, F.T.P.
Silvan CHABAUD, *Sextina sensa papièrs*
Bruno PEYRÀS, *Quicòm mai*
Joan-Maria PETIT, *La poèsia a còps de martèls*
Ian SARTHOU, *Rendas*
Pèire VENZAC, *Mountain per Manciet*

PERPITS

- Danièla ESTEBE-HOURSIANGOU, *Arabescas blavas*
Bernat MOLINIER, *Au senhor gai deu gran gò*
Frederic FIJAC, *Cèu meu*
Aurelià LASSACA, *Tos mots*
Kenneth WHITE, *Grand-Landa*
(revirada de l'anglés de Jaumes PRIVAT)
Olivier DECK, *Nueitiu V*
Emily DICKINSON, *Me rescondi*
(revirada de l'anglés -U.S.A.- d'Olivier LAMARCA)
Manuel RIVAS, *De qué me vòs, mon amor ?*
(revirada de l'espanhòl de Joan-Francés MARIOT)

GERMANOR

- Anna HERNANDEZ TURNE, *Espais d'abandó*

Poesia catalana al femeni -e 4- :

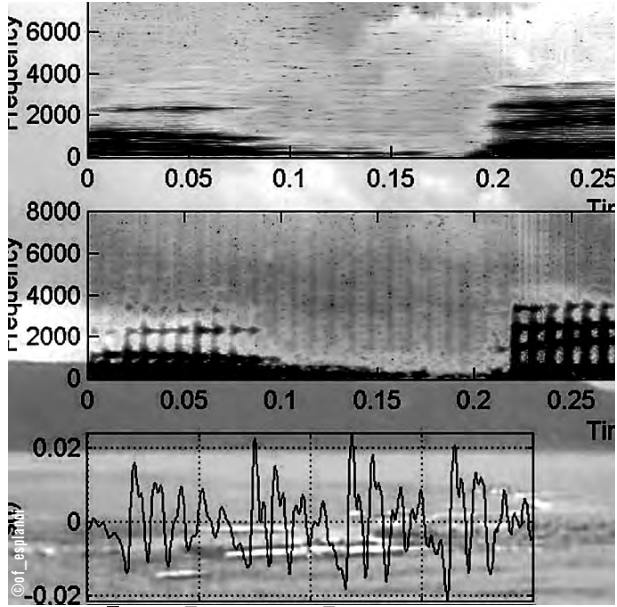
- Maria-Josep ESCRIVA, *L'objectiu desconsolat*

CRONICAS

- Jacme TAUPIAC, *anglés, Anglatèrra*
Joan-Frederic BRUN, a prepaus de *Lou pichot tresor de Cupidoun* de Pierre-Paul e *Amour courtois et libertinage* de Didier Alibeu
Xavièr BACH, a prepaus de l'*Antologia de la nòva escritura ocitana* de Giovanni Agresti e de l'*antologia Poésie d'oc au XXe siècle* de Jean Eygun
Felip GARDY, a prepaus de *Nòstra Dòna dels Espotits* de Joan-Maria Petit

NOVELAS

laberintes.

Dins lo laberint

La davalada au laberint. La virona ambe lo grand potz au mitan.

Las filhas de las popas porgidas e mièg nudas, la carn trelucenta jot la seda.

Los miralhs que fan venir lo solelh fins qu'als cavòts mai escurs. E que fan lo palais encara mai gigant e prigond e sens fin. E que pòblan lo laberint d'imatges sens nombre, estranhs. E que se respondon dins de movements de rebors mas tant estrechament acordats entre eles. E fan que l'òme a bèles paucs a perdut lo fiu de son anar e la sentida de sa drecha e de sa gauche.

Las pòrtas dubèrtas sus de corredors mai o mens escurs e sus los rebats de cent avengudas. Temptacions per lo caminaire.

Lo musicaire de las doas flaütas amb aquel cant qu'òm sap pas d'ont ven. Un còp sembla venir d'aicí. Un autre còp, d'alai. Lo flaütaire es passat, coma una ombra. Se vei pas pus.

Las serviciaus qu'anavan nudas o quasiment, per parelhs e qu'ondejan de las ancas, l'orjòu sus la tèsta o l'espata, coma divessas en camin.

E puòè la nuòch : ambe las clarors de la luna remandada au fons per los miralhs e que fai lo palais encara mai neblós e cargat de mistèri.

E lo tindar de la vida de nuòch. L'estrangièr, vengut de la mar e que s'asarda dins lo laberint coma una mosca dins una botelha. Que se sentís espiat, agachat, seguit, sens pasmens veire jamai digús. E que se sentís ganhat per una mena de paur. Dau mai granda qu'es escura e sens ges de rason veirenta.

E a la fin dins un virador, l'olor fòrta, coma de sauvatgina qu'a la garganta vos arrapa. E que mai que son rebat en quauque miralh (mas de miralhs aquí n'i a pas pus) vos fai saupre qu'avètz agandit lo jaç de la bèstia.

E lo peu dau passant se rebauça al copet.

Solesa mongòla

Estre sol - sol au mond - Amb l'espandi e lo temps - los dos companhs. Ajudats dau jorn e de la nuòch. E agrejants de la set e de la fam.

E puòi, en delai d'aquela set, encara d'autras : l'afrau - la companhiá - la calor d'un autre. E demòra encara la sòm e la velha. Entretant, pas que d'arronzes - de pèira dura, e d'aiga venguda fèu. Las espinhas dau camin. E puòi la memòria - lo recòrd - los sòmis - e l'espèr - espèra. E lo voide etèrne que res non jamai ne'n saupriá crèire tot l'espandi.

Endimenjat

Endimenjat coma jamai, los pels alifats e las mans juntas, espèri.

Son totes aquí, a se passejar dins aquel ostal, sensa tròp saupre ont anar. Ai pas jamai vist aquò. Joves, vièlhs, femnas, òmes, totes embarrats dins un estranh silenci. Qual es l'òme esperat aquí ? Compreni pas res dins tot aquel lagui virolejaire dins lo cèl negre a l'entorn.

Lo jorn se's levat dempuèi un parelh d'oras e la nuèch sembla totjorn presenta e fresca.

Sus la cadiera empalhada, lo cat gris ronca plan-planin amb l'aire d'èstre sus una altra planeta. La pendula vièlha se's arrestada dempuèi ièr e degun a agut lo dacòs de la tornar far tictaquejar. Son coma mòrts-vius.

Me senti un pauc a l'estrech dins aquel costum de maridatge. Cal dire que fa un brieu que l'ai pas vestit. Es benlèu passit mas ai pas qu'aquel de tota mena. Sai pas ben las rasons d'aquela comèdia.

Ma femna es assetada pas tròp luènh de ieu, mas dempuèi de matin a pas aguda l'idèa de me parlar o de me far un pichòt sorire. Es pas son biais de costuma, de far aquò....

Fasiá un moment qu'aviái pas vist mon filh e sa femna. Aquel que viu a París. Es professor d'istòria a l'universitat de París. Pareis qu'aquò's una bona plaça dins l'ensenhament. Çò estranh es que son filh, mon pichòt Julian, es pas vengut veire son grand. Normalament, es totjorn aquí amb sos parents. Es segurament anat veire sos autres grands dins Alps, del costat de Dinha. Amb tota aquela rota, es sovent complicat de nos veire amb los parents de Maria. Son de mond agradius, qu'an, coma nosautres, las cambas plantadas prigondament dins la tèrra. Avèm totjorn ben viscut amassa. Benlèu que vendràn lèu.

La pòrta de l'ostal ven de se dobrir. Mon filh e ma femna se son preissats per encontrar aquel òme. Se son parlats doçament un moment, puèi l'òme vestit de negre es vengut al pè de mon lièch, amb un aire seriós que me fasiá rire.

A començat de pregar, de demandar al Bon Dieu de me gardar en patz.

Pareis que soi mòrt dempuèi ièr.

Lo tombèu de Teodèctes

L'autre tombèu, sempre cobèrt de coronas, èra lo de Cilabràs lo vièlh pastre, primièr estatjant de l'endrech. Que l'aviá agut escambiat amb Laquidès per un manat de pèis secat. E aici s'èra bastida antan la ciutat.

Mas lo pus bèu èra aiceste. En riba de la mar, jos los pins. Coma una nau de ròca lèsta a partir sus las èrsas cap a l'horizont bleuge. Lo tombèu de Teodèctes : lo filosòf. Una eleganta inscripcion en letras ellenicas ramentava la devinhòla famosa de l'egrègi discípol d'Isocrates. Sòrres sèm totas doas, caduna d'òna naisença a l'autra - qualas sèm ? - La jornada e la nuòch.

Los enfants jogavan sus lo sable a tres passes de l'eleganta nau de pèira saura. Aquel tombèu qu'Alexandres lo grand l'èra vengut florir, l'annada que passèt aquí. E mai que tant i agradèt l'endrech que i volguèt demorar un ivèrn entièr.

Amont lo bòsc perfumat de grands pins, ont s'escond lo temple d'Atenà, solitari, amb dedins, pro famada, la relíquia de la lança d'Aquiles. La, tot bèu just, qu'auciguèt Ectòr au sèti de Tròa. E pus naut qu'aquel marbre qu'escandilha a la semblança d'un sòmi dins la grand sorelhada, los sèrres rasclats, esbleugis-sents, desplegant son dentelum de ròca dins lo cèl d'un blau tròp crudèl.

Après lo grand Alexandres, èra vengut Ptolemèu. I avián auborat una estatua. Puòdi los romans, Domician, Adrian. Sos noms siaguèron tanben escrincelats aici sus lo marbre.

E virèron los sègles.

Dins sa caissa de pèira de cause, naviri d'eternitat, en riba de la grand mar, Teodèctes perseguissiá dins l'eternitat sens bolièiras sa soscadissa. Lo vent marin cantava dins la rama dels pins. Los aucèls viravan familiarament a son entorn. Los marinièrs, quand tocavan tèrra, vesían son bèu tombèu e lo saludavan d'un agach, abans de virar sos uòlhs cap a la aubèrgas de las macarèlas, ont sabían trobar las pus fricaudas putanèlas de Licia, de Pisidia e de Pamfilia. Aici las gents son de piratas, de raubaires, de putanièrs e de macarèls, mas la vida es doça. Dins lo gimnasi de bèus adolescents nuses onchats d'òli aprenían totes los secrèts de la lucha. D'unes marinièrs, puslèu que lo sorire de las filhas a l'intrada dau pòrt, anavan sai que guinhar d'aquel latz. Dins son sòmi d'eternitat lo vièlh filosòf o vesíá tan-

ben.

E venguèron los sègles d'aram e de fèrre, las invasions d'es-caches de guerrièrs pus ferotges que de lops. Venguts d'enfre tèrras, enlai, luònh. E las vilas d'a l'entorn èran cremadas, abausonadas. Lo sorire desapareguèt de las caras. La lònga carrièira ombruda que davalava entre lo marbre de las estatuas cap a la pòrta monumentala dedicada a Adrian siaguèt un jorn desèrta. Lo pichon teatre sus lo pendís dau sèrre veguèt pas mai jogar las comedias de Menandre o d'Aristofanes, ni las tragedias de Sofòcles o d'Euripid. Solament los lesèrts, lo vent, las èrbas baujas. Dins los ostaus aclapats grelhavan arronzes e argelas-ses. Digús s'arrestava pas pus per legir sus los pedestaus lo nom dels emperaires, dels eròis e dels dieus. Ni lo dau filosòf, que son nom, a bèles paucs, s'escafava, dins la mordidura de l'èr marin. E la brutladura de la sorelhada. La doça ciutat en riba de la mar èra mòrta. Tornada aclapadís de pèiras e entravadís de bruèlha. Las colonas de marbre esbrilhaudant tombèron au sòl. E tanben las elegantas estatuas. Quinze sègles de vida brutlanta e chucosa, de jòias, de dolor, e subran pas res, lo silenci de la pèira, l'alisar dau vent, lo vonvonament dels insèctes.

Teodèctes, dins sa sòm, au fons de sa nau d'eternitat, acaminat fòra dau temps, teniá la respònsa a son enigma filosofica. Nani, lo temps se resclaus pas sus el meteís coma un estadi ont corrisson los atalatges. Fugís enlai, òrb, caluc, despiedadós, e jamai non tòrna.

Faselís
Estiu de 2002

Two Occitan Poets Lost, as in America I Study Their Language

1.

Nòvas son mandadas sus la Tela :

Bernat Manciet es mòrt.

Jamai lo rescontrèri,
tanpauc l'ai pas legit

encara, mas legiguèri regas

de Max Roqueta

parlant de l'aranha

que cala sa tela

als rais del clar

de luna e crei

que son filat

far palir las ensenhas

amb respècte.

Sens cap de bruch, pacientosas estèlas

embraçatz Manciet

a calabrun. Una estèla filaira

enfuòca lo galinièr

ont la polalha

pausa los uòus en un suau

descon de palha.

News is posted on the Web:

Bernard Manciet is dead.

I never met him,

haven't read him

yet, but I've read lines

by Max Rouquette

about the spider

who sets his net

in a stream of clar

de luna and thinks

the woven web

turns constellations

pale with respect.

Noiseless, patient stars

embrace Manciet

tonight. A meteor

ignites the shed

where my hens

put eggs in a sweet

straw nest.

2.

De dents tomban - dents maduras
que grelharàn pas pus

Teeth fall out—ripe teeth
that won't bud

dins la boca tornar.
N'aviam besonh

in the mouth again.

per fargar lo son
e copar la raja dels carburants.

We needed them

La luna mandarà
pas de marèia aqueste mes.

to frame sound
and stop the spill of fuels.

Los vents
sus una tela voida

The moon will send
no tide this month.

ploran
Roqueta Rouquette

Winds
in a vacant web

weep
Roqueta Rouquette

john foglietti&associates

...**F.T.P.**...

F.T.P.

Pics o soms pesucs a battle dress
Cada ruscle raissa de gas se plòu se taison òmes de tèrra a raivar
dins son pas
Passadís de saücs saliva los darrièrs a cap d'alèn coma grapald
jos la cenre que se legís a palpas
Tornarem pas

Ras las parets dormisson traucs gaireben fuècs dalhs e cotèls
cada ser que s'agusan a l'estialada

Ribas del sègle enterrat prigondas bòrias bassas nòstras son
combas fendilha d'enfantesa
A la memòria soleta coma 'na clinhada

Las marinas enquèra bufa e goteja al cur Salers a pas pesuc
barbacana
E mai pregadiu nau dubèrta 'questa piqueta de messa
En secret a votz frèula tras lo lavador

E aquí sèm desnuts pigalhats de tabat que marmusem lo pan la
frescor de las figas
Tr' o quatre jorns enquèra avèm ja paratges deus sers font e set
e carn dessús lo ròc ras lo riu clar

E " sèm lo fruch de vòstras entralhas " çò disián de genolhons
rosada calhassas de feuses
Saba que confla faus maquíis rossèl a l'ombrina de pregàrias país
d'entre país
E los testards deus costals drechs reddes aici dins l'escruma
lisca que dison de non ara
Mai que mai coma meitadièrs de noveutat

Lo buf al ga res pus e las insurgidas totjorn

Sextina senza papièrs

Dralhas d'exilh dins la sabla dau terç monde,
 As sempre vougut tocar aquèu pantais d'Euròpa.
 As pres lei camions, lei barcas, escalat lei barbelats,
 As fugit lo país, l'ostau, la guèrra e lei camps,
 Siás ara a dos dets dau sòmi, passaràs lei doganas,
 La vida es totjorn mai bèla deman.

Faudrà ben trobar de trabalh, i pensaràs deman,
 Quora saràs au còr dei ciutats dins lo novèu monde,
 Mai te fau encara sautar aquesta dogana,
 Frontièra sagelada de blau e deis estèlas d'Euròpa,
 Passaràs sus lei talvèras, solet, a travers camps,
 Lei braç e lei pès nafrats per lei barbelats.

L'asuèlh es sovent crebat de barbelats,
 Fau tirar camin encuèi, aièr e deman,
 Lo bonur es a ras dei dralhas e dei camps,
 Mai i a tròp de galèras dins aquèu monde,
 Quand siás luenh dei lutz d'Euròpa,
 Que siás dau marrit costat dei doganas,

Ai paur de me mancar, son nombrós dins lo pòste dogana
 Vèsi lei fums de cigareta que passan lei barbelats,
 Puta, siáu a dos dets, vèsi davant ieu Euròpa,
 Non, remandarai pas mon projet a deman,
 Ai darrièras lutz d'aquèu jorn sus lo monde,
 Sautarai lei barranhas e traçarai per lei camps.

Fiu dei chaples, Africa nègra dei misèrias e dei camps,
 Ai somiat tant de còp aquèu passatge de dogana,
 Siáu pas solet, sus la confinha i a de monde,
 Mai cadun de son costat davant lei barbelats,
 Esperam lo moment, que siegue encuèi o deman,
 Nos fau dintrar ai verds paradis d'Euròpa.

Sensa papièr ni lèi, siam lei mans d'Euròpa,
 Trimam sus lei chantièrs, dins lei fabricas e lei camps,
 Per n'autrei i a plus de temps, de passat, de lendeman,
 Qu'enchaut, per ara, fau ben passar la dogana,
 Lo solèu a tombat darrièr la linha dei barbelats,
 La paur me jala l'esquina au calabrun dau monde.

Me siáu lançat, i a de bosin dins lo pòste dogana,
 Mèrda, se m'agantan me van fotre dins sei camps,
 Ponhon coma en Africa lei barbelats d'Euròpa.

Quicòm mai

Ne cal totjorn mai, totjorn çò-s-autre.

Cal totjorn quicòm mai, esperar quicòm, èsser a l'espèra, ambe l'enveja de quicòm de nòu.

Totjorn a l'espèra per pas res, a l'espèra de pas res, totjorn a esperar quicòm e que quicòm venga, o que pas res venga, totjorn a l'espèra de quicòm a esperar.

Totjorn pas res, pas res mai, totjorn quicòm de nòu que t'espèra, quicòm mai, quicòm que t'espèra a tu.

Totjorn pas res de nòu, pas res de mai.

Pas res de res. Pas res mai. Totjorn qu'auquò, pas qu'auquò, quicòm mai que çò qu'espèras o qu'espèras pas mai, pas jamai pus. Pas res pus. Jamai, pas jamai. Jamai de la vida. Jamai pus, jamai pas pro : totjorn ne cal mai, totjorn cal quicòm mai endacòm que pòscas esperar, quicòm que t'espère. Quicòm qu'espères, endacòm mai, mentre qu' enlòc i a pas res mai, pas res pus, pas pus ges, pas cap mai, pas mai, pas res pus, res de tot.

Un còp e pro, e pas jamai pus. Pas jamai mai. Tant val aquò coma tot çò-s-autre, de pertot, a tot jamai, per sempre mai, per pas jamai. Tant val atal o val mièlhs atal que pas res, tant val o fa pas res, o pauc se'n manca que demòre pas res, pas res de tot, pas res de res.

Pauc s'en manca o ne manca pas cap, totjorn ne cal sortir, sortir de tot çò-s-autre, per anar véser endacòm mai, anar véser çò mèmes, çò mèmes e tot çò-s-autre que t'espèra o que t'espèra pas, o que t'espèra, tot çò que tu espèras que venga. Tot çò que t'espèra a tu, que vengas, tot çò qu'espèra que tu vengas o que vengas pas, tot çò que vòl venir, tot çò que vòl que vengas tu, tot çò que te vòl a tu e que tu vòles e qu'es totjorn novèl, coma pas res e pas digús, pas digús mai, pas digús que venga. Pas digús, enlòc, pas enlòc, digús que te vòlga coma tu ba vòles, o coma tu ba vòles pas, digús que tu ba vòlgas o pas. Digús que venga, digús mai, pas digús jamai. Pas digús enlòc, pas digús per pas digús, pas digús coma pas res.

Pas digús per dire pas res, per revar, per cantar, per se calhar, pas digús per saunejar o per plorar, per rire, per pantaissar.

Pas digús que i pòscas dire quicòm coma pas res.

- " A que pensas quand pensas pas a res ? "

- " A tu ase que vales pas res "

Que siás totjorn a l'espèra de quauqu'us a esperar.

Totjorn pas res de nòu, pas res de mai.

Pas digús de pas digús. Pas digús mai.

Pas digús, jamai.

setembre de 2005

La poèsia a còps de martèls

Bernat Manciet

La poèsia a còps de martèls
a còps de calhaus
dins las ferratjas de Dieu

Danças bandat al pè de la crotz
E corsejas las santas femnas
per las cobrir de flors
e de fanga e de lum
Ambe Sant Joan jògas a Boca d'Aur

Crist es mòrt, danças
amb d'Indians pintorlejats de fèsta
de guèrra e de dolh

Un bèl jorn per morir Bernat
e per hicar lo huec
a la mar grana

MOUNTAIN PER MANIET

7 de junh de 2005

Dieu dia que sèm la seguida nosauts
ja Janis Joplin non redde like Lou Reed
red wine que serem. Oai! Star O My
Terra Mater tell me why?

Eieu Lilia Dorbèl de dieselar dapasset
l'estiu atràs l'ivèrn &
El que pòrta son còs son èime &
son anma cantatz tm tm
Nòstre Soft del Só sun mòves moune de
Nòstra Natura a tafuzar my trouble
mozmolh motuz mozmolh tm tm

E vos Nòstra DCA de la Dauna
daissatz nos a la cueisha au ciment &
a la chut-chut pintorlatz tota poesia
fòra libres liures fòrça
as lights ligats to the forest

Risètz d'aurelhas pets de petrioli
sandwiches de l'estrem que sèm
sins sensuats senses del singlar singlar
odor d'òdas audacez tm tm tm
lo viu vam das ist tm tm
natürlich how are you?
alen de hen aluenhada &
Cridatz tm tm
1 cassi per 1 sègle XXI
Es pas sonque l'alba
que veizem en aquel Lòc

RENDAS

Capricòrns brodaires que cisalhatz
per planhs las velas cabelhas
suu camp de bohar que viu
Treu copat mairam redemptor
siitz gloriós que brosta los sons
paracadudas en borrada d'ego
rotlar que rotla còstas penentas
que'vs aima -taulas qu'atz perhum-
Tremeson coishinets que segotes lo dròmer
bòrda qu'ei luenhèca los cans
nhaulan que son lo bòsc e los bòscs
jaupan la lusor
nhacs varats per gets de lutz
Cicatrizacion d'eishaliva
siitz los cassorats alebats

Bohons las vòstras galerias desparten

Seràs-tu tostemp l'alet d'estiu
e la soa boca un linçòu

John Foglietti & Associates

...perpits...

Arabescas blavas

Las linhas blavas de sa pèth
Ne'ns diràn pas jamei tots lors viatges
Los sendèrs barrats de tojas au ras deus fluvis puishants
Los miralhs escurs d'alhors ont vadó lo paísatge
Aqueths camins luenhècs ont n'i estom pas dab eth
E ont corren amassa quinas lutz e quins cants
Parulas petitas d'aneit jos los brius glaçats
Au mièi de sau verda e de sable mesclats
Carreiant planetas de hèr, cadavres d'estelas
E totas nostas gents dab sas grandors secretas
De planas rojas tremolantas e de casaus d'ivern
Hrais carats de coishes qui mespresan l'in-hern

Que'n vòli pas conéisher tot de lors viatges
Las linhas blavas e fermas qui pòblan sa pèth
Deu heuç, deu devís de la pluja prometuda fidela
Deus claquerats d'aost e deu darrèr somi de l'anhèth
Anjo deu solhevant petrolat au pregond d'ua duna
Uei sonque las contempli, de lor fòrça m'esmiragli
E deus uelhs engèrcs, dens la sang las engoli
Tà que tostemps las arabescas lusentas
S'estén au ras de las nostas veas liquidas
Nueitejairas infinidas e mudas planvolentas
Que'ns muishan dens sas corrudas d'arròsas
Las vertats claras qui pòrtan los miratges

Au senhor gai deu gran gòl

Ton pit ensorelhat contra mon pit enluat de per los pins
los mèts pitats

Ton pit vengut deu gran mar contra la mia man caloriva
e tremolenta

Mon sen qui bat a rompre-se'n de mil bàters shords e
bambaus contra ton sen on i vei ton còr qui va s'embàter e de
centenats d'andadas mèts beròias las uas hòrtas goarrudas com
las autas docissimas com un veire de lèit cauda com la qui
poderé eslinsar d'aquest sen ton e maravilhas arroias e herotjas
de la sang mia

Senhor Gai deu mitan de las andadas e de la sabla verda
deus nòstres Trucs entermiei la saba sangborruda deus nòstes
dus gòts de vin deu país deu Miei, uei es tostemps lo nòste Gran
Gòl de la hont de las nòstas pèths arreguilhadas e per la dansa
deus rondèus hodrejants deus nòstes dits tastats a l'aiga de sau
de las nòstas bocas, que'ns miralham per uns jòis d'amor qui'ns
perpitan dinc'a la nòsta embriagada, qui n'es que lo creish de las
nòstas amors.

Cèu meu

Torrot que torrot al gròs de l'estiu, e mai sans sal, lo riu pus men- dre totjorn me portèt melhor que non pas la mar maja.

Aquò dit sens parlar solament de la vira menuda del garda-riu pincat sul molin de vaissa...

Pluma de cèl e pluma d'aiga.

•

POTZ

Immemorial, al ras del cuol descapelat del forn de Bardilha...

Devath la toalha de tela cerada de l'èdra tòrta, lo potz vira, soli- de. De tan lentament que vira, sailat de tinta, son ombra aigalosa ne samena esposcs de sègles al quadrant del casal.

De pos al potz, a pitons pas prudents, prautissi la pautra negra e imorosa. Enfachinat per aquel bornat de lausas rosigadas de rovilha, pòdi estar bèla pausa a m'extasiar. Per quin embelina- ment sòmís de mossas e pantais de pèira se pòdon endevenir atal ?

Lo masc del casal es un salvatge solitari. Orb. Que cada matin, lo solelh ciclòpe li cura l'uèlh. Aclapat de lutz, apara son arma glaucha, en esperar que tòrne la nuèch adobaira per li pensar l'or- bita voida.

Mès quicòm me carcanha e ne tremòli : s'anavi raspalhar... Lo trauc redond d'aquel uèlh emborniat se faguèsse boca e me chuquèsse, lo becut, de l'aute bòrd del miralh !

•

PARATGE

Ni per me tàiser, convidi totas las lengas, totas las carns. E mai los mòrts que se calèron. E mai los mots que se calhèron.

Lo meu silenci, prestit dels vòstres crits, coma piada de bruch dins lo casal dels còs, lo meu silenci s'infinisa.

A rasis dels òmes.

Que ma lenga, la teni de combiat dins la boca dels autres.

Naviri

Dins una mar luenchenca,
Perdut entre doas guèrras,
Lo vièlh soldat cerca
Dins l'escuma que s'alunha de la nau,
Son caval e son espasa,
Sos sòmis de cort d'escòla.
Sas lagremas,
Aquí ont son tombadas,
Se son cambiadas en perlas.

Grand-Landa

A Sabres
d'un ser d'abrial :
buscas de pins brutlant a l'arrièr
e una freja pluèja raiseja

a Sabres
d'una matinada d'abrial :
lo crit d'un faisán
dins la pausa silenciosa de la forèt.

in *Les Rives du Silence,*
Fragments de géographie érigénienne , *Mercur de France* ed.

revirat de l'anglés per Jaumes Privat

Nueitiu V

E dens la nueit
lua d'onix
lo jaiet l'ungla lo dit indici
copada l'ungla
plen cèu de Donostia
la crumosa
enter libes e cafè hòrt
qu'abandoni ma traça
a l'aiga deu pasiment
sa votz que goteja
a la mia aurelha
sang deu dia
sang de la nueit
tota la sang
de l'enga ubèrta
amantada
de flòcs enganaires
e per lo huec de Chillida
qu'ua pèrta
que son còth e convòca
tala eslaüsa
com lo dia eslaüsa
la lutz deus fars
cèu d'asfalte
estelas hòlas
estelas mothas
dauna mas aigamarinas
dauna d'estuari e de retortelh
on grenguilhan
los ausèths viatjadors.

Me rescondi

Me rescondi ieu dins ma flor,
que s'avalís de ton vas
Te soi a ton entièra dessabuda
una solesa gaireben

•

Fòrça passan lo riu
Dins aquela copa mieuna
Tastan l'aire del vièlh Francfòrt
de mon cigare brun

•

Lo mendre flume - domètge per qualche mar
Ma Caspiana - tu

•

Los puèges sillabas porpras
Dison las aventuras del Jorn
A de gropòts de continents
Que tornan just de l'escòla

•

L'esper apària son " per astre "
Unas trèvas son dintradas
" e tu non "

•

Se ma barca s'afonsa
es cap a una altra Mar
Lo debàs de çò que morís
es çò que morís pas

De que me vòs, mon amor ?

Pantaissi de la primièra cerièira de l'estiu. La li presenti e ela la pòrta a la siá boca, m'agacha amb los seus uèlhs tendres, endemoniats, mentre que sabora la pulpa. Puèi subte, me potona e la siá boca me torna la cerièira. E ieu, soi tocat per totjorn, l'òs de la cerièira a rotlar tot lo sant clame sul clavièr de las miás dents coma una nòta de musica silvèstra.

Lo ser : " Ai quicòm per tu, mon amor. "

Pausi l'òs de la primièra cerièira dins la siá boca.

Mas, çò qu'es vertat es qu'es pas venguda ni per me veire ni tan-pauc per me parlar.

Abraça e pòrta solaç a la miá maire e s'aprèsta puèi a partir. Agachatz-me-la. Aimi tant lo seu anament ! Diriam qu'es de longa montada sus patins !

Lo pantais d'ièr, aquel que me fasiá entre-rire quora la sirena de l'ambulància durbissia un camin cap enluòc, aquò era ela que patinava entremièg las plantas e las besonhas de porcelana d'un salon veirat e qu'acabava per s'amorrar entre los meus brases.

Lo matin, plan d'ora, l'èri anada veire a l'Ipèr. Lo seu prètzfach èra de porgir de moneda a las dròllas de las caissas e de passar los messatges entre las despartisons del magasin. Per l'encontrar, aviái pas qu'a esperar al pè de la caissa màger. Es arribada, a fum de patin e a plen de gràcia, long del corredor encerat. A frenat dins un mièg viradís e los seus longs pelses bruns an din-dolejat al ritme de la falda a plecs del seu unifòrme.

" Que fas aquí, tant d'ora, Tinò ? "

" Pas res. " Fau l'inocent. " Soi vengut quèrre de mangisca per la canha. "

Totjorn calinava Pèrta. Fa pas mestier que vos digui qu'o aviái tot planejat. La passejada nuechenca de Pèrta, aviái menimosament fach que s'endevenguèsse amb los oraris de tornada de Lola. Eran las oras pus polidas de la jornada, aquí, dins la dintrada del blòc las Tulipas, barri de las Flors, fasiam, totes dos, de calinons a Pèrta. Tot còp, aquò s'endeveniá pas, qu'a nòu oras e mièja, èra pas encara arribada, e ieu, te fasiái durar la passejada de la canha d'aquí a que Lola gisclèsse de la nuèch, en faguent esclòpetar los seus talons, qu'a ieu puèi, me fasián esclòpetar lo còr. Dins unas passas coma aquelas, l'ànsia me montava e me semblava qu'era una dòna, d'ont podiá donc sortir ? E ieu, pas qu'un merdalon. Eri furiós contra ieu. Dins lo miralh de l'ascensor, vesiái lo retrach d'un tipe sens avenidor, sens trabalh, sens autò, avalancat dins un sofà, a engolir tota la mèrda que la telé n'a-sondava, a rastelar la moneda dels tiradors per se crompar lo tabac. Dins de passas coma aquelas, avái l'impression qu'era quitament Pèrta que teniá lo cordèl per m'anar passejar, ieu. E se Mamà me demandava perqué èri demorat tant de temps defòra

amb la canha, trobavi ieu lo primièr pretèxte que me passèsse pel cap. Plan fach per ela !

Eri donc anat a l'Ipèr per la veire e per me balhar de vam. " La mangisca dels cans se trapa al pè de las pèrnas dels nenes . "

S'es alunhada sus los seus patins, amb los pelses qu'ondejavan a un ritme pariu an aquel de la siá falda. Me faguèt pensar als aucèls viatjaires, quand s'enairan, aquels becaruts o aquelas gruas que i a dins los reportatges que passan après dinar.

Tot èra plan aprestat. Dombo m'esperava sul parking de l'Ipèr amb lo trast qu'aviam panat aquela nuèch. L'arma, la m'aviá facha veire. L'aviá pesada, a vista de nas. Era pas qu'un pistolet d'aire espremat mas fasiá impression. Aquò podiá espaurugar lo mond. Semblariá Robocòp o quauqu'un aital . D'en primièr, aviam un pauc permejat per saber s'anàvem préner un flingòt de farlabica o ressar lo fusilh de çaça vièlh del seu paire . " Un fusilh de canon ressat, aquò fot bravament la peta ", aviá dich Dombo. Ieu, avái soscat un crane bocin, rapòrt an aquel espet. " Escota, Dombo, cal que tot ane suau, plan lis. Amb lo fusilh, nos van préner per de calucs, de junkies, o quicòm aital. Lo mond se van empebrar, e quand s'empèbran, lo mond, sabon pus çò que fan. Lo mond estiman mai los professionnels. Çò que mai compta, es que cadun demòre a la siá plaça. Sens rambalh, sens brandolhar que que foguèsse. Sembla-professionnals. Alara ressarrem pas res. Basta qu'aquel pistolet fague son impression. " Dombo i voliá pas anar sens aver un amagatal sul morre. Li expliquèri : " Cal que nos prengan al seriós, Dombo. Los professionals se ridiculizan pas en se botant uns debasses sul cap ". Aquel gigantàs de Dombo me fasiá una fisança, qu'èra per vos atendrir. Aviá los uèlhs que lusissián quand parlavi. Agèsse ieu tant de fisança dins ma quita persona, ara lo mond, l'auriái als pès.

Aviam daïssat l'autò sul mercat d'Agra de Orzàn e pres los sacs d'espòrt. A miègjorn e coma l'aviam previst, la carrièra Barcelona, pedonièra e mercadièra, èra negra de mond . Tot aniriá planièr. La pòrta de l'agència acabava de se dubrir per daisar passar una vièlha femna e nos engulhèrem darrèr. O aviái tot repetat. " Vos prèguí, Monsurs-Damas, paniquessètz pas, qu'avètz aquí un hold-up ". Faguèri un pichon bracejal tot suadet amb lo pistolet, e tota la practica se venguèt ramosar aquí ont lor aviam dich, en bona rega e en silenci. Un tipe, plan coma cal, nos voliá balhar lo portafuèlh, mas li diguèri que se lo servèsse, qu'èrem pas de ladralha ordinària, nosautres. " Vos, vos pregarai d'emplenar las sacas ", demandèri a un emplegat que semblava d'aver lo biais que caliá. O faguèt en un viraman, e Dombo, ara contaminat per l'anar civilizat dels eveniments, lo mercegèt. " Ara, per qu'i aja pas cap de problèma, sètz pregats de bolegar pas de dètz minutas. Foguèretz, totes, plan aimables. " E nos deslraguèrem d'aquí, coma se sortiam d'una lavariá.

" Tancatz-vos ! que vau tirar ! "

Suau, tot suau. Quiti pas de caminar, coma se res non èra. Encara un pas, dos, tres, e vau limpar coma una sageta. Tròp de mond. Dombodan, el, raspa sens permejar mai. Se duèrb un pertusat, coma un jogaire de rubí. Ieu, jògui dins un autre film.

" Tanca, tanca-te, vièlh salòp, que vau tirar ! "

Tiri lo pistolet del sac que bada, e dapasseton me reviri, tot en afustant de la man drecha.

" As un problèma, colèga ? "

Aquò's lo tipe de totara, que voliá balhar lo portafuèlh. Es aplanat aquí, a me far front, las cambas escartadas e un revolver plan cachat entre las doás mans. Un professionnal, qué. Un policièr en civil, probable.

" Fagues pas l'ase, fanton. Daissa aquel joguinet, aquí. "

E ieu, li fau un sorire, vai te far mólzer, que li disi. E li escampi lo sac a plec de morre, amb totes los picalhons a s'envolar e a tornar tombar, en ralentit. " Salòpa ! caronhassa ! ". E aquí, vai-t'en que raspi , lo mond se meton per costat, espaventats, mas fotra de ganarra ! d'aital se metre pel pam, duèrbon un corredor de mòrt pel mièg de la carrièra, un traucàs que s'entrauca, un tunèl al meu endavant, un trauc que me bada dins l'esquina. Aquò me crama. Coma lo fissal d'una vèspa.

L'ambulància que còrna. M'entrerisi. L'infirmièr m'agacha, tot espantat que m'entrerigue. E Lola que patina, entre las passiròsas e las asalèas, dins una mena de salon. Se sarra de ieu. Me potona. Aquò's l'ostal nòstre. Me vòl far la suspresa, ajocada suls seus patins, amb la siá faldeta a plecs, rogineta e que din-dola al compàs dels seus pelses, lo poton de la cerièira.

Lo ser, per la veirina de la pòrta, pòdi legir l'ensenha lumenosa de las Pompas Funèbras. " Vos pregam de parlar a sota-votz. Pel ben de totes. " Dombo, lo gigant fisèl, Dombo es vengut.

" Sincèras condolenças ", çò ditz , ablatat, a la miá maire. Me venguetz pas dire qu'aquò's pas risible. Sembla lo Cantiflas. Aquò's a plorar de rire. E m'agachèt, los uèlhs negats de gremas.

" Dombo, bogre de nèc tira-te d'aquí, aganta la moneda e vai-t'en te crompar un ostal amb lo salon enveirat e una telé Triniton amb lo megà-quadràs. " Mas Dombo quita pas de plorar, las mans enfonsadas dins los plecs de la vèsta. O va tot inagar. Unas gremas tant espessas coma de grums de rasin.

E i a Fa, Josefa, la vesina de'n faça. Ela, de longa, a sabut çò que se passava . Lo seu agach foguèt, de longa, un repotegal. Mas li'n sabí grat. Jamaí a pas res dich. Ni en ben ni en mal. La saludavi : " Bonjom, Fa ", e ela, romegava a sota-votz. Sap tot çò que se trafega dins lo mond. Mas disiá pas res. Ajudava Mamà, e amb aquò, pas mai. Lo ser, fumavan una Chester e chucavan un dedal de Porto, mentre que ieu, paupejavi la telecomanda. E ara, de longa, a sostèner Mamà. De quand en quand, se revira cap a ieu, mas me repote-ga pas pus. Se senha e prèga. Una professionala vertadièra.

N'i a pas per un brieu. Pel quadre lumenós, pòdi legir l'orari dels enterraments. A 12 oras 30, a Feans.

Lola daissa Mamà e va sortir del membre ont se ten la velhada funèbra. Quun biais de caminar ! E mai amb las sabatas, sembla que s'envòle. Diriás un becarut d'aqueles ròses, o quicòm aital ! Mas de qué fa ? Se revira, còp sec, patina devèrs ieu, amb son faldet a plecs e se pèga a la veirina. M'agacha , coma espantada, coma se me vesíá pel primièr còp.

" Impressionada, vertat ?

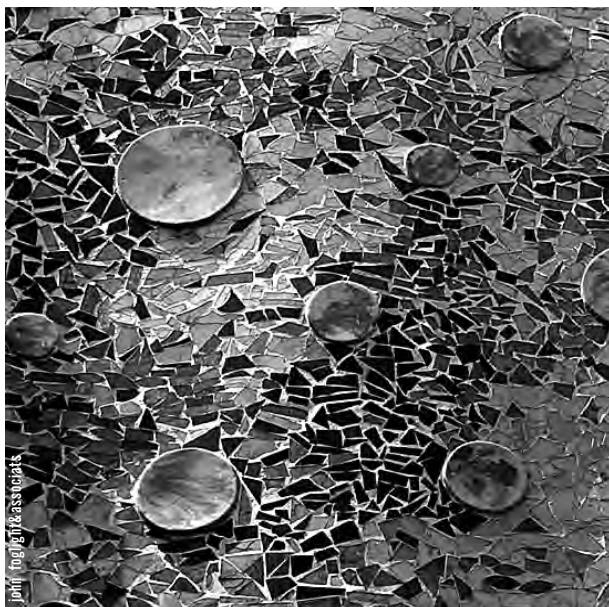
- Mas, Tino, perquè as fach aquò ? "

Los seus uèlhs son tendres, endemoniats, e las siás pòtas entre-dubèrtas.

Pantaissi de la primièra cerièira de l'estiu.

Revirat de l'espanhòl per Joan-Francés Mariòt.

john | for | g | a | t | e | s | s | a | c | i | a | t | e

• germanor • •

ESPais D'ABANDÓ

A l'Anna

T'OMPLO DE FLORS EL JARDÍ ?

Entre mimoses i acàcies
dona de fang de pell bruna
m'omples de flors el jardí,
de glicines els somnis,
de roses els sentits.

Entre cireres i figues
dona de fang de pell bruna ...

ESCLAT DE MIMOSEs, BRUIXES AL SOL

De sobte t'ha encaçat la folia,
t'adreces i t'abandones als quatre vents,
obres els ulls al primer esclat de mimosa
i trenes hora a hora
un temps que mai ha existit per a tu.
No saps.
Diries ...
Cascall, fats, bruixes!!!
No cal,
liba la flor que t'ha estat donada.

Et recitaré
els versos de la pell
desxifrant ofecs d'orgasmes,
primaveres no escrites.
Vorajaré meandres,

desfilaré el teu nuar,
lleparem les crostes del verb estimar
i encaçarem la folia
poètica de la carn.

Des del far de ses salines
salaò de cor
es passeja la mar per la carn viva.
Escups l'hora baixa
i et cou la vida i rebenta l'aorta.
Dona d'arena.
Dona de sal.

Giravolta que tens sol,
saltironeja enmig la porpra.
Jardí sense casa.

POESIA CATALANA AL FEMENÍ - e 4 -

Maria Josep Escrivà

L'OBJECTIU DESCONSOLAT

Sebastião Salgado

Milers d'ossos callats a la intempèrie.
Milers d'ulls buits mirant al cel que ja
no és cel, que mai no ha estat cap cel
d'aquells que mana déu: un cel per a plorar,
que no per ploure, en un desert de boques
obertes, sense nom i sense plany.

Milers de boques extraviades.
Milers de mans recomponent en l'aire
la carícia que un dia les féu
immortals, sense nom i sense plany.

És més ampla la terra
on molt més fàcil que viure és morir.
Milers d'ossos callats, milers de peus
confosos amb la pols, i als cossos,
tots els déus de colors que han mort amb ells
sense nom i sense plany.

S'aviva així un planeta de cadàvers
-platges, selva, camins, l'antiga escola,
parets immaculades d'un museu-,
només perquè dos ulls,
enllà d'un objectiu desconsolat,
s'obstinen a no creure
que milers d'ossos morts sense nom
siguen muts testimonis
de milers d'ossos vius
sense vida.

PLENILUNI

Per a Isidre

Entre les mans em creixia el seu rostre.
I fou la meua pau
sentir que ser mortals és la presència
atzarosa de dues galtes tèbies
en pleniluni d'un instant
submergit als palmells.

MONÒLEG D'UN CUC

como el gusano de una lágrima
Jose Luis Parra

De vegades plore d'esma. Per tot i per res plore.
Plore perquè no m'assembla als hibiscus
i perquè els hibiscus no s'assemblen a mi.
Plore al volant, mentre creix la distància,
per l'últim riure petit, per l'adéu acabat d'aprendre,
perquè tot és record en les criatures que creixen
sense esperar.
Plore pel vespre més blau que conec,
d'un blau convençut que fereix les muntanyes.
Però plore especialment pels homes
que em duen al damunt i no saben viure;
per la ratlla del mar,
tan quieta de lluny
com una gran mentida.
Una llàgrima sempre somnia assemblar-se al mar.
Per això plore.
Perquè la casa s'ha quedat sense flors,
pels nenúfars expulsats del paradís
i perquè les espigues de l'arròs ja tornen a daurar-se.
Fins que avui, de sobte, m'ha corprès l'evidència
que sóc jo qui no sap viure
i he plorat, més que res, per això.
Després, només per instint, he mirat a la dreta
i m'he trobat cara a cara un pobre cuc
que, com jo, relliscava inconsolable per damunt del parabrises.
Ens hem mirat, llargament,
dos cucs improvisats al caliu d'una pena.
I amb un motiu ben concret a la vora,
ens hem esplaiat plorant junts:
l'un per l'altre.

INSTANTÀNIA AL BARRANC DE LA TEIXERA

El nostre temps a penes té el temps just
de sobreviure.
El temps de fer camí i el temps més llarg
del seu record.
El temps de dir que véns, fins que apareixes,
victòria de la meua espera,
i el compte enrere, imprecís, mentre torna
el miratge.

El nostre temps,
algun cop el cloem entre les mans,
a penes temps, a penes mans,
mentre ens espera l'últim sol,
barranc amunt.
A estones l'enfoquem amb l'objectiu,
orfes de temps,
com si vingués de mai o fos per sempre,
com si, per un instant, fóra temps nostre:
el tronc recargolat que guanyà al foc,
el teu esguard de pou i jo al davant.
Un clic i prou entre la benaurança
mil·lenària d'aquests teixos.

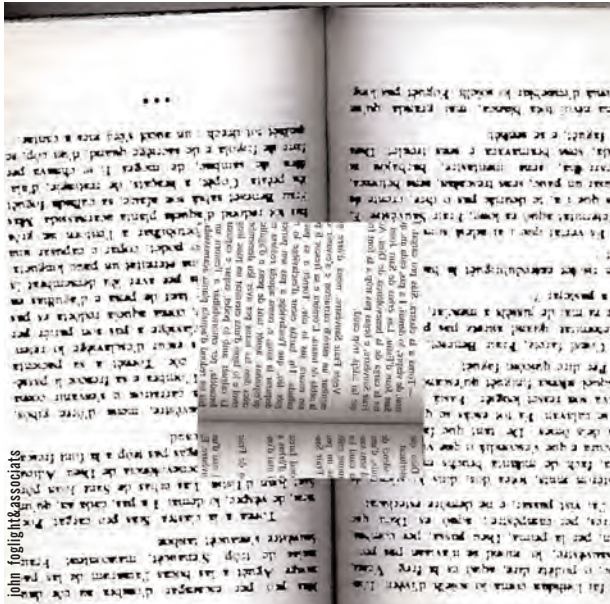
LA LLUM ÉS UNA TREVA

La llum és una treva,
un escull com una víscera lluent surant
en un mar negre. Negre d'absolut
on tot tornarà a ser
quan un dia s'acabarà la treva
de l'aire.

L'infant que riu és una treva.
I mirar-lo. I riure en el seu temps petit.
Treva en el no-ser que se'ns imposa.

La calma d'una nit és una treva, una excepció.
L'excepció de creure'm,
en silenci,
com cau la rosada,
en silenci,
mentre en silenci escric.

La paraula és una treva,
una treva de llum, de nit a nit
definitiva.

John Foglio & Sociati

cronicas

ANGLÉS, ANGLATÈRRÀ

En 1873, d'archivistas de Bordèu publicquèron un gròs volum intitulat *Registres de la jurade*. Es lo compte-rendut oficial de las deliberacions de la jurada de Bordèu (ara diriam " lo conselh municipal ") de 1406 a 1409. A aquela epòca, Bordèu depen del " *rey d'Anglatèrra et de Franssa, et duc de Guiana, nòstre tres souiran senhor* " (coma se legís a la data del 6 d'octobre de 1406). Aquò durarà fins a la batalha de Castilhon, en 1453. E se sap que los bordaleses foguèron pas brica contents d'èsser desseparats d'aquí endavant de la corona d'Anglatèrra e annexats a la corona de França.

Naturalament, a Bordèu, a la fin del sègle XV, tot lo mond parla l'occitan de Gasconha, las deliberacions de la jurada se fan en gascon e es tanben dins aquela lenga que son redigits los comptes-renduts de totas las decisions municipalas.

Los mots Anglatèrra e anglés tórnan sovent. Se legís tanben la fòrma anglés dins los " *rôles de l'armée de Gaston-Phoebus (1375-1378)* " : " *L'un (deus tres rocís) fo dat a un scudèr anglés* ". Es a dire : " *L'un (dels tres cavals) foguèt donat a un escudierà anglés* ". (Citacion de : Vastin Lespy, *Dictionnaire béarnais*, 1887, article ANGLÉS.)

(Dins las doás citacions dessús dichas d'occitan medieval, ai pas fach qu'ajustar los accents eschiches qu'i son pas dins lo tèxte original. Aquò facilita enòrmament la lectura.)

Dins tota nòstra lenga occitana medievala, emai dins la lenga modèrna, çò mai frequent es *anglés, Anglatèrra* ; excepcionalament *englés, Englatèrra*.

Çò que fa que pensi pas gaire justificat l'emplec de la fòrma *inglés*. Legissi dins una revista occitana redigida en occitan de Provença qu'es un " *architèite inglés* " qu'a dessenhât lo viaducte de Milhau. Mistral (1886), Copièr (1995), Cantalauusa (2003) e d'autres lexicografes pòrtan sonque *anglés* : son eles qu'an rason.

Dins un occitan blos e natural, cal dire *anglés e Anglatèrra*.

Dos diccionaris erotics : “l’occitan viu e sauvatge”.

Lou pichòt tresor de Cupidouun, vocabulaire amoureux, par Pierre Paul. Librairie Contemporaine, 2003

Didier Alibeu: "*Amour courtois et libertinage*". *Fin'amor et tafanari. Des troubadours à nos jours un dictionnaire de l'érotique occitane*. Loubatières, 2004.

Aquí dos libres gostoses que se presentan coma de diccionaris, mas comols de digressions e de guinhadas, explòran un vast subjècte chucós que sovent los diccionaris normatius de la lenga d'òc fòrvian un pauc.

Començarem, cronologicament, amb lo " pichòt tesaur ", que s'amerita de tot segur son nom, allusion au popular pichon diccionari de Xavier de Forviera. Tesaur, de verai. Es una belòria. S'agís d'una passejada dins lo vocabulari erotic provençau, que l'autor, a bèles uòlhs vesents, conois d'a fons. Aquí un escrivan provençau per quau la lenga apareis pas en 1854 e existís tanben de l'autra man dau Ròse. D'aquí ven tota la saba dau libre. De tot segur, son los tèxtes provençaus dau sègle XVI au sègle XXI que representan lo fons mai estudiat. E i a de matèria amb los escrivans rofianejaires de la renaissença (Belaud de la Belaudièira, Pèire Pau, Miquèl Tronc, Zerbin, Glaudi Bruèis...) e los que seguisson (Seguin, Cabanas, Royer... las famosas letras coquinòtas en provençau dau marqués de Sada) fins als grands naturalistas marseheses (Gelú, Valèri Bernard) amb tanben tot çò que s'atròba de mai distinguit en matèria d'escritura provençala : Mistral, Aubanèu, Loís Romieu, Delavoët, Sully André-Peyre... Fins als pus contemporanèus : J.I. Roièr, E. Bonnel, Sèrgi Bèc, B. Gièli, e un anonim reviraire de Brassens representat per las letras P.P. qu'es de segur l'autor dau tesaur el meteis... Mas P.P. es insadolable e sap alargar sa recèrca als autors ancians, e se vei que sa lectura n'es pas ges superficiala : vist que cita Arnaut Danièl, Guilhèm de Berguedan, Pèire Cardenal, Montan, Raimon Rigaut, la Cirurgia d'Abulcassís, etc... E sauta ardidament Ròse e Vidorle, pescant dins Despuech-Sage, Roudil (transformat en Roudit ?), l'abat Favre, Max Roqueta, La Sauze, e ne passe. Sèm donc luònh de nos embarrar dins lo purisme pòst-mistralenc. De tot segur, lo bèu lengatge dau mèstre de Malhana es au centre, magnific. Pren una dimension sublima dins de tèxtes erotics un pauc oblidats de Sully-André Peyre e de Max Felip Delavoët, ont lo sèxe femenin es delicadament tremudat en païsatge aiguèstre e en fruchalha requista. Mas aquel bèu parlar classic se ven mirgalhar d'argòt marsehés, d'occitan ancian, e de vocabulari landrinejaire dels sègles XVIe XVII. E aquí fasèm de descobèrtas que valon l'òsca. L'òrdre alfabetic es pas

qu'un pretèx a la passejada au mitan de nombrosas citacions, remarcas, correspondéncias. Om s'alassa pas de visitar un tal escapolon d'occitan viu e sauvatge.

Per prene la pagèla de l'importància d'aquela rejoncha, dirai que i ai menimosament reculit 510 expressions e mots gostoses, e soi estat luònh de recopiar tot lo lexic. Un lexic qu'èra de manca. Me rapèle que Rogièr Barta, en trabalhant a son dictionari Occitan-Francés (1980), se referissiá per lo vocabulari gorrin au lexic que finís los " fablèls calhòls " de Perbòsc (1936). Perbòsc, se ditz, aviá d'en prumièr reculit lo vocabulari, puòl fach lo libre per l'illustrar. Aitanben se vesíá clar que sus aquel sicut los lexics occitans èran insufisents. Era l'epòca ont Max Roqueta cercava lo melhor equivalent occitan dau francés " gouine " e se decidiguèt - coma Rogièr Barta dins son lexic - per " gossa ". Trobaretz antau dins *Verd Paradís* una femna qu'a " de manières gossatièiras ". Cantalansa (p536) reten aquel sens demest d'autres a aqueste mot, mas lo dona tanben demest los sens de " gorrina ". Dins sos dictionaris francés-occitans Laus e Rapin, eles, causisson " gorrina " - que Roqueta e Barta rebu-favan dins aquel sens. Ara espiem nòstre " pichòt tesaur ". Lo mot " gorrina " i a los dos sences " gouine ; pute ". Mas per designar mai precisament las femnas qu'aiman melhor las femnas, trobam tanben : " bringa, garna, grinda, gringa ", e tanben " fregarèla " que me sembla una revirada requista de " tribade ". Per tot çò que tòca la sexualitat (anatomia e tota la varietat de las practicas que podètz imaginar) avèm cada còp tota una tièira de mots provençaus a posita. Un escrivan provençau noirit d'a-queste obratge poiriá nos bailar de deliciosas paginas libertinas plenas de saba... e de pèbre. De tot segur, i a de vocabulari tipicament marselhés de mau exportar, coma " pipi " per " mari complaisant ", " chucabèri " o " pintacanari " per " fellatrice ", " pesolhosa " per " strip-tease ", " chamocèu " per " fille cou-reuse " ; " escartafiga " per " gynécologue " ; " charnigaire " per " libertin " ; " reguinèu " per " pose provocante du cul ", etc... De còps que i a un mot tipicament local poiriá èsser exportat a l'ensèm occitan se los escrivans e los usatgièrs l'aculisson, coma " pintamòfi " per " cunnilingus ", " revilhet " per " aubade chantée sous la fenêtra " ; " a peu e a ploma " per " à voile et à vapeur " (=bisexual), " cagatròç " per " godemiché, olisbos " ; " ras la mona " per " à frise bonbon " (parlant d'una minigonèla), " metre los dets au banholet " per " chatouiller le clitoris ", " lipar lo morvèu " per " embrasser à pleine bouche de façon baveuse " ; " gaudineta " per " femme de moyenne vertu " (trobatz pas lo concèpte polit ?), " pofiassar (se) " per " se prélasser dans une attitude provocante et racoleuse " ; " guinhar dau cuol " per " se tortiller pour attirer les clients " ; " maridatge a la tasta " per " mariage à l'essai ", " petangola " per " 69 ", " trafanèla " per "

travesti ", "chaupiassa" per " salope ", etc ... Mas i a tanben de mots regularament construchos a partir dau vocabulari usual que son, me sembla, tot naturalament generalizables a l'ensèm occitan : "calinhum" (libido) ; "calorada" o "envejadura" (concupiscence); carnalitat (sensualité) ; " corredissa " per " fille volage, fille des rues ", " aregdiment " o " enregdiment " per " érection ", "rosot " per " aréole du sein ", " paupament " o " tastament " per " attouchement " " bassaquetas " o " borsonada " per " bourses, scrotum " , " morrefretada " per " délurée ", " piparèla " per " fellatrice ", " fringolhar " per " se frotter peau contre peau " ; " bicafreja " per " impuissant ", " esmarrador " per " lieu de perdition ", "restar empecolhat" per " penis captivus " ; " entrecuèissa " o "forcadura" per " périnée, entre jambes " ; " estrena " per " petit cadeau ", " conilhon " per " petit vagin " ; " labretas " o " pampeptas " per " petites lèvres " ; " aplemponhar " per " pétrir à pleines mains " , " garcejariá " per " petting, ébats un peu trop libres " , "ideassa" per "phantasme", "gorrinet" per "polisson" ; "estramparlar (s') " per " s'étendre d'une manière provocante en écartant les jambes " ; " porqueirós " per " pornographe "... Me diretz que manca benlèu un parelh de refinament recents que l'onestetat m'interditz de nommar aici, e que d'alhors son encara luònh de far partida de la sexualitat de tot lo mond. Manca tapada per l'obratge que ne parlam puòi. Mai curiós, tròbe ges de mot per "orgasme" ! S'emplega sovent " espaima " dins aquel sens (ni que dels dictionaris qu'ai consultats mençonèsse aquel emplec) - per exemple jot la ploma de Valèri Bernard, dins son poèma "l'Arc-de-Seda": " e li panturlo que dirias de loubo / gingoulant d'espaima " (in : *L'aubre en flour* p 126). M'estone dins un obratge tant complet qu'aiçò siá de manca.

Me cau ajustar que se tornam far lo torn dels dictionaris recents (Catalausa, Rapin, Laus), constatam amb plaser que s'i retròba una bòna coèrècia d'ensèm per tota una part d'aquel vocabulari, e l'exemple pres mai naut dels trastejaments per revirar " gouine " deu pas amagar que i a un consensus d'ensèm sus lo lexic. Insistisse sus açò, vist que d'unes linguistas ben pensants pensan, pareis, pro de mau d'aqueles obratges, que son totes tres trabalh pro menimós e fisable de gents que conoïsson prigondament la lenga d'òc. Es interessant de notar que Pèire Paul es en fasi amb aqueles obratges, d'un biais general. Aquò demòstra encara un còp qu'en prigondor l'unicitat de la lenga d'òc es pas un mit, maugrat la diversitat de susfàcia. E aquí Pèire Paul nos convida a un prigond viatge au mai intim dintre de la lenga. E s'i mòstra un guida segur. Enriquesís que ben talament lo lexic dins un domèni fundamentau ont devèm totes reconóisser qu'aviam de mancas. Una pichona antologia de tèxtes erotics gostoses acaba aqueste bèu libre que rend un grand servici e que, de mai, se legís vertadièrament amb delicias.

L'obratge de Daidièr Alibeu, collaborador de "Oc", a per mai grand défaut aquel de paréisser après lo de Pèire Pau, mas manca pas de qualitats, en mai de las tras que deliciosas e fri-caudetas ilustracions de Pertuzé. Meriti màger, es que repren pas lo precedent e qu'es fin finala complementari. E tanben lo ton, escarrabilhat, que rend la lectura gostosa. Vetz per exemple la guinhada a Catherine Millet (a prepaus de Robèrt Martí !) a l'article " ondinista " p 141 o tanben l'article " Barri " pp 29-30 ont l'autor, se sovenguent d'èsser estat avinhonenc, es tant esmogut per lo sovenir trebolant dau temps d'antica bonomia ont "des créatures court-vêtues et particulièrement aguichantes prenaient place, comme pour une mise en scène de Fellini ou de Pasolini, le long des murailles médiévales" de la ciutat papalina. E esmogut o es tament que ne ven a mesclar ortograficament "filho di bàrri" e "filhas dei barris", ne faguent d'ibridas "filha di barri" (?) per reconciliar dins lo cult eucumenic de la Vènus dels caireforçs Mistral e Alibèrt. Car l'autor a volgut forviar lo repròchi d'egemonisme linguistic, e mèscla a bèl èime grafia occitana, occitan medieval e grafia mistralenca. Me demande cossí un legeire non especializat se pòt retrobar aquí dedins, e saupre cossí se pronòncia e s'accentua tot aquò. M'í soi ieu meteis perdut per passadas. Auriá caugut distinguir tipograficament los tres sistèmas, si que non lo legeire pòt pas saupre ont se met l'accent tonic, se lo -a finau es atòn o s'es un infinitiu accentuat sens notacion dau " r ", a la mistralenca, etc.

Mas la riquesa de l'ensèm fai oblidar aquela incoèrècia regretabla. Alibeu pesca mai d'un còp a de sòrgas trevadas tanben per Pèire Pau mas ne tira pas las meteissas causas. De mai, ni per pescar en abonde dins lo pesquièr provençau que sembla inagotable, tira un milhor partit que son predecessor d'un fons lengadocian (Despuech-Sage, Chauvet, Perbòsc, Robèrt Martí, Franc Bardòu... e fins a una novèla trobairitz gaudinejaira injustament mesconeguda que sos extraches calhòls mancan vertadièrament pas de pèbre, Valèria Dendibat, autora dau " Bèl estiu dos mila dius ", 2003). Tant vau dire qu'au fiu de las paginas, destoscam de deliciosas maravilhas a plen ponhat. I ai completat de 150 mots ma gostosa pèsca dau tesaur de Pèire Pau. Per ne citar pas que quauques uns : " deglendar " per " déniaiser, pervertir, émanciper " e naturalament " deglendat, -ada " per "volage, déluré(e), libéré(e)" e " femna deglendada " per " femme libérée " ; " desbralha " (sf) per " strip poker " ; " desnaturadament " per " contre nature " ; " en despan " per " en érection " ; " escambiadura " per " échangeisme " (un tèma que sembla pas desagradós a l'autor dau lexic que fai a aquela ocasion lo pane-giric dau Cap d'Agde) ; " estafa " per " pourboire, rétribution des souteneurs " ; " faire envegeta " per " émoustiller, exciter, faire venir l'eau à la bouche " ; " fandalhar " per " provoquer, faire des

avances " e ilustrat per la citacion " filha gaia que se miralha e que fandalha un amiguet " (Chauvet) ; " farlucada " per " personne légère et frivole " ; " femelaire " per " coureur de femmes " ; " femnasson " per " garçon efféminé et délicat " ; " flandrina " per " femme paresseuse et coureuse, un peu fofolle " ; " flata-puta " per " flagorneur " ; " fotrejada " per " partie fine " ; " fringarèla " per " petite amie " ; " fringueta " per " petite caresse d'amour " ; " galatriàs " ; per " macho, coq " ; " galhonardisa " per " amourette " ; " galinet " per " jeune coq, séducteur " ; " gus de fièira " per " coquin qui court les lieux de plaisir " ; " lebretar " per " frétiller ; brûler d'envie " ; " lebrieurum " per " humeur vagabonde " ; " marieta " per " androgyne " ; " marimacha " per " lesbienne hommasse " ; " faire pegueta " per " faire l'amour l'après-midi " ; " tripa culièira " per " rectum " ; " neciardariá " per " bagatelle " ; " nieirèla " per " ma petite puce, mon amour, ma chérie " ; " oirassa " per " salope, traînée " que per Alibeu es lo meteis mot que l'anglés " whore " ; " pampolejar " per " tremblotter des parties charnues " ; " patinejar " per " tripoter, pêtrir des mains " ; " piafadís ", a la comparança d'un elegant chival de raça, per " vanité, parade, affectation " ; " pinhòla " per " branlette " ; " pissa-lèst " per " culotte féminine fendue pour assouvir plus rapidement certains besoins ou désirs " ; " polinada " per " fugue amoureuse d'un garçon " ; " rauba-saumas " per " séducteur en série de filles très bêtes " ; " soirassa " per " femme qui atteint des records de débauche " ; " sotanòvia " per " paranymphe, chevalier servant " ; " tafurèl " per " damoiseau, jeune libertin " ; " tocadís " per " attouchement " ; " vesiadèla " per " douillette, précieuse " ; " se viutolar " per " se vautrer lascivement ensemble "..... e aiçò's pas qu'un escapolon.

La succession d'aqueles dos bèus lexis que fan pas doble emplèc mòstra la riquesa inagotabla de la lenga d'òc. Alibèrt, maugrat l'immensitat prometeana de son trabalh, fasiá antan la meteissa constatacion. Se'n vei pas lo tèrme. E mai que mai sus aqueles subjèctes " en dejot de la cintura " que la lenga parlada afeccionava e que los lexicografs ausavan pas tròp abordar en plen... Aquel exemple mòstra tot l'interés que i auriá a suscitar d'autras idèas de vocabularis tematics comols d'exemples, rics e agradoses de legir. Ont lo lengatge renoèsse amb sa saba viva, que i dóna son irreductibilitat, sa fòrça. Sovent absenta dins d'unes documents pedagogics contemporanèus...

E los successors alucrits dels autors citats per nòstres dos lexicografs an aquí dos maravilhosos instruments per rendre encara mai granada sa lenga, e encara mai gostoses sos tèxtes calhòls. Fins a i far gaudir de cimas que sola la lenga de l'amor, de segur, es capabla de far entreveire...

ANTOLOGICAS...

Giovanni AGRESTI, *Antologia de la nòva escritura occitana*, 1980-2000, Prefaci de Robèrt Lafont, version francesa adobada per Joan-Pèire Tardiu, Ed. Jorn - Le Temps des Cerises, 2004. 14 euròs.

Jean EYGUN, *Poésie d'Oc au XXe siècle, Anthologie bilingue*, Ed. Letras d'òc/Les lettres occitanes, 2004.

'Quò's pas lo prumièr còp que se publica una antologia de l'escritura occitana, encara que plan sovent, los autors d'aquela mena d'obratges se sián tenguts a la poèsia, coma se la lenga nòstra èra mai d'aise dins la formulacion poètica, benlèu mai encara dins lo biais de dire las causas dins l'estrechura d'un vèrs. Foguèt lo prètzfach d'un Nelli atanplan coma lo, pus prèp del d'Agresti pel biais cronologic de transcriure l'actualitat d'una crecion litterària, de Maria Roanet, amb *Occitània* 1970. Per la maja part, caliá dire en un libre cortet la totalitat del fach literari (o puslèu poètic...) occitan, dempuèi la sorga desoblidada d'abans lo Coms de Peitieu fins a la creacion la mai recenta; ara, çò qu'a entreprés Giovanni Agresti sembla de plan diferent.

Cal afortir primièr la dobla originalitat d'aquesta antologia d'Agresti, originalitat, s'òm vòl, cronologico-generica : temptar una aprension de la creacion mai recenta en occitan, mas en defòra de tot limit generic; per un còp, s'acontenta pas de la poèsia. Ataben, voler mostrar la creacion viva de la nòstra literatura -emai foguès ja gausat, i a plan temps- es causa importanta per la reconeissença de sa vitalitat; marca la via d'una consideracion de las bèlas, d'ont mai qu'es pas lo fach ni d'un occitan ni d'un francés, mas d'un òme d'Itàlia, país fraire, lengas sòrres, coma l'Agresti li agrada de'l definir, mas forastièr. La quista d'una reconeissença se vira cap al defòra, qu'es d'ailà, sonca, que nos en pòt venir.

Rai d'aquò ! Aquesta antologia de las bravas es pas facha per que siagam reconescuts coma cultura de creacion totjamai viva! Primièr, puslèu, per far conéisser, o descobrir tornar, als occitans meteisses, aquesta creacion dins la lenga. Per prene l'exemple d'un autor pauc conegut, e lèu mòrt, nos permet de legir Francés Gasanhas, que son òbra es ja impossibla de trobar e que la maja part n'es pas editada; aquel *Moment sens votz* que publiquèt a compte d'autor, meravilha que li manca sonca la lectura nauta que ne fasiá; la pròsa sorna e estranha d'un encantament de perseguir.

De segur, l'edicion es bilingüa, condicion necessària per son expandiment, emai dins lo lectorat estequit dels " occitano-parlants " coma se dís, que las notiças plan bastidas e pro concisas que clavan lo libre li permeton de situar los autors, dins lo

temps tant coma dins l'edicion occitana, dins lo desvelament progressiu de las òbras al public. Mas pertot, aquí, la cèrca de l'umanitat, de l'èsser darrèr lo mot : " un miralh, e un miralh copat, que de pertot s'engulha la vida ", çò ditz l'Agresti.

L'autre interés fòrt ten dins la sintèsi, corteta segur, mas totjorn plan engulhada, de Joan-Pèire Tardiu, qu'adobèt la version francesa, sus la situacion del reviraire, dins lo cas pro particular del passatge de l'occitan al francés. Impulsa aquí una recèrca que demòra d'aprigondir sus la revirada e sus las " gènes exquisas " del que deu traspassar de l'òc al francés, mai que mai sus lo biais d'auto-revirada que tostemps foguèt de règla, çò que sembla cambiar dempuèi qualques ans.

Joan Eygun ven tanben de far paréisser una antologia, que de segur son originalitat prima pòt semblar mendre, mas que serà pr'aquò d'una agradiva e instructiva lectura. D'efièch, " s'aconcenta " de la poèsia, mas cossí far autrament per una litteratura que sa creacion se vira mai que mai cap a aqueste genre? D'un autre biais, sembla un trabalh mai sistematic, que l'aluènhament del temps permet de considerar lo sègle passat amb mai de suaudetat e d'aprendre melhor l'importància de cada autor. Una importància que Eygun reivindica coma subjectiva; presenta sa causida, sa vision, e se trobarà probable qualques fâcheux per li reprochar d'aver pas botat tal o tal tèxte, tal o tal autor. Aquel que tempta una antologia s'expausa a tala mena de repròchis.

Pr'aquò, l'interès màger del libre es son exigéncia de qualitat, e saludam aici l'esfòrç dels bèls qu'a portat sus la realizacion materiala del libre. Fa plaser de véser un trabalh onèste e plan fargat, amb una granda qualitat d'impression e de papièr. Una exigéncia que se torna trobar dins la causida dels tèxtes, que i se vei gaire de maissant poèta.... " Car serait-il pensable de mettre sur le même plan de grands poètes comme Sully-André Peyre ou Marcelle Delpastre (...) avec des écrivillons poussifs auteurs de quelques honnêtes sonnets ? "

Son aquí totes los " grands " de la nòstra poèsia, dont d'unes que semblavan un pauc doblidats dempuèi qualque temps, coma Bossac, Cubainas o Saurat. Mas Eygun nos fa tanben ofrenda de descubèrtas, coma aquestes tèxtes de Marie-Charlotte Lamouré-Girard, que plan paucs probables coneisían.

Per Eygun, l'idèia d'aquesta antologia es venguda de la manca d'una bona antologia en librariá, e del fach que plan de tèxtes se pòdon pas mai trobar, part dins d'escuras e poscosas bibliotècas que sols los universitaris i van. Soi pas segur pr'aquò que siá vertadièrament necite d'antologies de mai, que cromparàn mai que mai los que legisson ja los libres que paréisson. Avèm aquí doas òbras importantas, regaudissentas e d'una lec-

tura pro agradiva; mas la descubèrta d'aqueles textes se pòt tanben far per d'autres biaisses, e me sembla que mancam subretot de reviradas fòra França que posquèsson butar mai de gent dins lo monde a la coneissença de la lenga e de la literatura occitana. Se vei plan, la reconeissença vendrà pas solament de França; coneguda en defòra, la litteratura occitana vendriá mai importanta emai pels franceses -e pels occitans; sufis de véser l'importància d'un Ezra Pound o d'un Paul Blackburn per l'apreciacion dels trobadors. Demòra encara de trobar lo Pound de la creacion d'ara.

xavier bach

Joan Maria PETIT, *Nòstra Dòna dels Espotits*, Tolosa, Letras d'òc (letras.doc@wanadoo.fr), 2005, 52 p., 7 euros.

Fai de temps que nos èra pas estat donat de legir un recuèlh de poèmas de Joan Maria Petit. Se deu donc salutar l'iniciativa de Letras d'òc, novèl editor de poèsia occitana que publiquet ja una bèla antologia dau sègle XX compausada per Joan Eygun, e que dins la meteissa tiera que lo recuèlh de Petit, ne publica, tan polidament presentat amb lo despolhament necessari, un d'Ives Roqueta (*Lemosin's blues*), qu'un autre libre d'eu, ben mai consequent, vèn just tanben de sortir dei premsas totjorn en cò de Letras d'òc, *Pas que la fam / La faim seule*.

Silenciós coma Ives Roqueta, Joan Maria Petit sortís donc enfin de son muditge. Muditge pas que d'aparéncia, se pòt pensar : Petit es d'aquelei poètas que l'escritura li es coma una segonda vida, ò puslèu coma la companha obligatòria, sempre presenta e pasmens discreta, que solament de temps en autre, amb la butada deis amics, coma se ditz, finís per se faire recuèlh enfin porgit ai legeires. Poesia sens interrupcion, diriáu volontiers, ò poesia " sensa relambi ", per tornar prene, a l'auçada d'Éluard, lo títol d'un libre provençau de Jòrgi Reboul. Lei poèmas de *Nòstra Dòna dels Espotits* (se podriá plànher l'abséncia de taula finala) son fach d'aquela paraula quotidiana que, longtemps meditada, un còp sei mots essenciaus e sei ritmes trobats e fixats, sap s'incarnar dins la forma a l'encòp simpla (d'aparéncia) e perfiecha (dins son fons) que serà legida e retenguda.

A l'encòp diari, camin de crotz de cada jorn, cronica de la vida e concrecion ultima dau temps agantat ora a cha ora, la poesia de Petit es marcada per la simplicitat màger d'un lengatge clar e dirècte. Sa vertut primiera, de non comparar, es sa capacitat de conversa amb lo mond dins son tot e sa diversitat: escritura de camin e de fraternitat, sempre traucada de solesas

abissalas, e sempre a conquistar, pasmens, son auçada de cant e de plenitud. Ieu e tu i dialògan dins un movement perpetuau que lei multiplica sensa fin, e fai ansin de cada poèma un escambi e un don, un jòc de questions e de respònsas a ras de la vida coma vai, e dei tomples que dins ela quitan pas de se cavar a flor e mesura que lo camin se contunha.

Lei mots, d'aqueu movement, venon pregària quasi naturala, e lo poèma, coma un racònte brèu, d'un solet vam que lo pòrta a sa cima, s'i nosa e d'aquí s'impausa, evidéncia crusa e nusa. Tot aquí es noirit de quotidianetat : la vida coma vai. Mai la gràcia que velha sus lo poèma enauça aquela quotidianetat fins qu'a l'absolut d'una preséncia que sufís just e just de la devinhar, a picar coma un còr, per se laisser convéncer de sa fòrça e de sa necessitat. La puretat despolhada de la votz, dau còp, se dona coma lo ligam que pòrta lo poèma e lo recuelh entier, a l'auçada d'una totalitat qu'explica, sens la justificar, l'abséncia de repertòri finau : aquela votz es coèrècia sobeirana, que velha sus cada pojada de la paraula, e n'assegura l'unitat per avança. E lo legeire s'i establís coma dins sa pròpria paraula d'eu, d'ausida, e i demòra, a l'encòp captiu e pasmens totalament liure.

Non sabe se totei se sentiràn pres parier per aqueu sentiment prigond de frairetat que fan nàisser lei mots e lo cant dau poèta. Mai siáu segur, per lo mens, que vau la pena de s'i laisser convidar. En esperant que de Joan Maria Petit poguessiam legir, lèu lèu, per nòstra fam, una altra garba mai fornida.

felip gardy

• Poirem ara legir dins lor integralitat los *Casaus perduts* de Bernat Manciet que venon d'espelir dins una edicion establida -remirablament- per Estèla Comellas e Gui Latri e prefaciada per Sèrgi Javaloyès, a las edicions Reclams, dins la colleccion "Òbras". La version francesa d'una partida d'aquels *Casaus* ven tanben de paréisser a las edicions l'Escampette jol titol *Jardins perdus*.

La revirada n'es de Gui Latri. Ara que Manciet nos a quitats, una passejada a través los racontes d'aquels casals d'enfança seriá de segur un dels melhors biaisses de dintrar o tornar dintrar dins l'univèrs del grand Landés.

E de n'endevenir benlèu un pauc mai las rasics e lo quite secret.

Casaus perduts, de Bernat Manciet, edicions Reclams / In Octavo, Camin deu Costalet, 64160 Sèrras-Morlaàs. Prètz : 18 euròs.

• E dels casals poirem passar a la taula del Manciet de las *Lettres à mon gendre* (in *Le Cuisinier landais*, Bordeaux, éditions Confluences, 2002) en seguint Christian Coulon, professor a l'Institut d'estudis politics de Bordèus, especialista de l'Islam african, que ven de publicar son tresen libre "gastronomic": *Festins Gourmands*, "Cuisiner sa vie". Aicí, nòu escorregudas gormandas, contadas dins una lenga saborosa que deu fòrça a Montaigne, nos menaràn d'un "*Dernier repas de vendanges*" a la "*Table de Manciet*" justament, en passant pels banquetes republicans del president òut-e-garonés Fallières o las tauladas de las felibrejadas del Perigòrd, entre autres festins prepausats e sovent preparats -que lo legeire ne trobarà al fial de las paginas tot un fum de recetas- pel Medoquin Christian Coulon.

Festins gascons, de Christian Coulon, éditions Confluences, 13, rue de la Devise, 33000 Bordeaux. Prètz : 14 euròs.

• La Section française de l'Association Internationale d'Etudes Occitanes ven de publicar los actes del collòqui que se tenguèt a Agen e Nerac en 2003 : *Les Voix de la nymphe aquitaine, Ecriture, langues et pouvoirs* (1550-1610). Aquels actes editats per Joan-Francés Courouau, Jean Cubelier de Beynac e Felip Gardy, nos permetràn de descobrir la vida intellectuala, literària e politica intensa, mas tròp mal coneguda sovent, de l'Aquitània de la segonda part del sègle XVI, al crosador de las culturas occitana, basca, francesa e mai d'expression neò-latina.

A través las comunicacions d'un quinzinat d'universitaris e cercaires, anirem a Tolosa veire çò que n'es de l'imprimit a-n-aquela epòca o de l'espelison d'un " modèl " literari en occitan, puèi viatjarem en Labourd a la debuta del sègle XVII per conéisser las

endevenenças de la lenga basca. E trobarem, a bèl talh de paginas, d'estudis sus d'autors coma Joseph Scaliger, Auger Gaillard, Du Bartas...

Les Voix de la nymphe aquitaine, obratge de 290 paginas, còsta 25 euròs. Lo chèque es a mandar a la SFAIEO , 11, rue des Pensées, F- 31500 Toulouse.

- L'IEO edicions publica *Allégation*, de René Duran. Obratge singular coma los autres tres que faguèt paréisser l'autor dempuèi 1995, *Allégation* es una " auto-chronique mêlée à l'expression d'idées ". Exploracion atalhonada ont vida e creacion fan pas qu'una sola causa, al briu d'un escriure desescriu, de distància e proximitat màger a l'encòp. Quicòm qu'es, de longa, provocacion. Provocacion a soscar, provocacion a pensar.

Allégation còsta 12 euròs (amb 2 euròs de pòsta). Se pòt comandar a IDECO, BP 6, F-81700 Puylaurens.

- *Les Temps passats / Les Temps passés*, de Joan-Ives Roier, es un recuèlh que lo legeire ne poirà tastar l'epicurisme bellaudierenc, e mai se'n congostarà solide al briu dels 151 sonets que lo compausan. D'efièit, las peripecias biograficas que Roièr convòca tot de long dins lor crus e lor nus son prestidas d'una fantasiá barròca qu'es un vertadièr bonur.

L'obratge es publicat per las edicions Jorn, 38, rue de la Dysse, F-34150 Montpeyroux. Pretz : 18 euròs.

- Una *Anthologie des Troubadours du Cantal* establida per Roger Teulat ven de paréisser a las edicions Lo Convise. Dotze tèxtes de trobadors cantaleses son presentats aici (de Pèire Rotgièr, lo Monge de Montaudon, Na Castelosa, etc.)

en lenga originala amb una revirada francesa a costat, e de nòtas e mesas al punt de Teulat, per exemple una demistificacion del famós " Monge de Mantaudon " .

Aquela *Anthologie* còsta 16 euròs (mandadís franc de pòrt). Lo règlament se deu far a l'òrdre de Lo Convise, 9, place de la Paix, F-15012 Aurillac Cedex.

- Las Presses Universitaires de Bordeaux publican dins la colleccion " Saber " *Les débuts des Reclams de Biarne e Gascogne, revue occitane en Gascogne* (1897-1920), de Joan-Maria Sarpoulet.

Dins aquel estudi l'autor retrai lo primièr periòde de la revista, en cachant mai que mai sus l'activitat

e lo public dels *Reclams*, las causidas graficas, las orientacions

esteticas e ideologicas, sens oblidar lo retrait de las personalitats que bailejan

la publicacion : Simin Palay e Miquèu Camelat.

L'obratge es disponible en cò dels libraris.

Se pòt tanben comandar al CID, 131, boulevard Saint-Michel, F-75005 Paris . Prètz : 29 euròs, amb 4,60 euròs pel pòrt.

Chèque a l'òrdre del CID.

- *La langue d'oc devant l'école* (1789-1951), d'Hervé Terral, es una antologia de tèxtes que retrai la batalha menada de contunh al nivèl institucional per o contra la preséncia de las lengas ditas regionalas a l'escòla. : plaidejats de Mistral, Jaurès, Perbòsc, Mouly..., presas de pausicion de Charles Nodier o de Charles de Gaulle (l'oncle del general), prepausicions de Savinien, mas tanben rapòrts d'inspeccion, declaracions dels politics...
Lo libre se pòt comandar a IDECO, BP 6 , F-81700 Puylaurens.
Prètz : 20 euròs.

- L'associacion Les Amis de Bernard Manciet ven d'espelir. A per tòca de far conéisser e reconéisser l'òbra occitana e francesa del poèta, romancièr e ensagista ; d'engimbrar de manifestacions publicas dins aquela amira ; de manténer viu lo sovenir de l'òme, e , se o caliá, d'aparar sa memòria e son òbra contra plagiaments, contrafaiçons, falsificacions ; e enfin de permejar amb la familha a la bona conservacion de sos manuscrits literaris.
Les Amis de Bernard Manciet, " Les Massus " F-24510 Sainte Alvère

REVISTA DE LAS LETRAS E DE LA PENSADA OCCITANAS

creada en 1923
per Ismaël Girard

President d'onor :
Pau Castelà,

Direccion e Abonaments :
Centre Regionau de Documentacion Occitana
B.P. 27 - 06371 Mouans-Sartoux Cedex
Tel.: 04 92 92 47 24 - Fax : 04 92 92 47 26 - e-mail : migourdon@aol.com

Mandatx totes manescrichs a
Joan-Pèire Tardiu, As Capels, Route de Bias - 47440 Casseneuveil -
Tel.: 05 53 70 50 62 e-mail : jptardiu@aol.com
Jaumes Privat : e-mail : ocrevista@yahoo.fr

Conselh de Redaccion

Directritz : Maria-Loïsa Gourdon
Redactors : Joan-Pèire Tardiu e Jep Gouzy (Catalunya)
Membres : Felip Angelau - Jacmes Astor - Franc Bardòu - Sergi Bec - Joan-Frederic Brun - Ramon Chatbert - Joan-Pau Creissac - Dominica Decomps-Renat Duran - Vincent Forniau - Felip Gardy - Rotlan Garrigues - Dòna Ismaël Girard- Joan-Francés Mariot - Bernat Molinier - Jòrdi Passerat - Francés Pic - Jaumes Privat - Alem Surre-García - Pèire Venzac - Florian Vernet - Ana Viguier.

maqueta : Jaumes Privat

Abonament als quatre quasersns de l'an
França : 25 €
Estudiants : 18 € (sus justificatiu)
Forestièr : 31 € - D'ajuda : 50 € -
Lo numerò : 7 €
I.S.S.N. 1169-2332

Publié avec le concours
du Conseil Régional Provence-Alpes-Côte-d'Azur,
du Conseil Régional Midi-Pyrénées, du Conseil Régional d'Aquitaine
et du Conseil Général de la Haute-Garonne